

BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR LEVELEIBŐL.

(IX.—XII.)

Kolozsvár, 1823. Január 5-én.

Kedves Lajosom,

Igaz barátom leveléből látom, hogy Te a Karácson körül megint beteg valál. Járóvány nyavalyád ért volt-e utól megint, vagy más betegségben sinlél? Ne hogy elkárosodjál valahogy ott a Németek között. A Bécsieknek az a hideg manipulatiójok megholtjaikkal, nekem mindég elbágyasztotta érzésemet. Nehogy a fekete szekérre kerülj, inkább hadd meg, hogy a Dunán hozzanak le legálább Dévenig.

Méltóságos Székely Ur*) ide December 24-kén délután megérkezett, meleg szobákkal vártuk, 's az elsőbe bé is szállott. Itt szállásolt egészen tegnapelőttig. Teméntelen Népség és Sokaság tódult mindennap gratulálására. Reggel olta délig szüntelen tódult ide a sok visita. Mivel sem a Méltóságos Urnak reám, sem nekem a Méltóságos Urra szükségem nem volt, együtt nem is találkoztunk. Én a híres politikai nagy embereknek soha sem szerettem ismeretségekben lenni.

A mű Restauratióknak is megesett tegnapelőtt, 's engem is elébb taszitottak a hátulsók öttel. A Physikában láttam volt azt az Experimentumot, hogy ha egy sereg egymás mellett álló golyobisból megütik az utolsót, az első mindég kiszökik. Ekként remélem én is promotiómot. Addig taszigálnak elé, míg itt megöregszem. Arra is igen el vagyok készülve, hogy néha a közepiből is kiütődik egy golyobis 's előmbe ugrik. — Én most a Heydendorff volt Referadájánál dolgozom, mint Conceptizans. Restantiánk majd 400 darab van, Referenseim B. Kemény, B. Nalácsi és Bánffy Laczi. Confusiót is csinálunk eleget. Ezen Referada az újabb repartitíóval Cons. Béliinek juta.

Azt kérded, hogy mennek itt az időtöltések? Itt forr a világ! A hivatalra vágyó megcsalatott Praetendens Urak piszkolják a Nyerteseket, s ezek contemnálni akarják őket. Gyönyörű ezt a dolgot látni! Itt most sokan vannak; Gr. Bethlen Imre Excellencz is itt van, a Gubernator házánál lévén szállva, már az épület is azt kívánván, nagy házat csinál. Így bódítgatják vala magokat a római Nagyok is, midőn a Respublika elhunya. Gr. Bethlen Ádám, János, Pali, Feri, Józsi, Bánffiek stb. mind itt vannak. Megvállik, a tél mely Piqueniquet producál.

*) A táblai elnök (Tabulæ Praeses.)

Tudod-e, hogy Bánffy Beta Lakadalma megleszen Februáriusban Gr. Lázárral! Hát hogy Bánffy Miklós is erről gondolkozik Wesselényi Katával! A mig Te haza jössz, mind elkapkodják a Leányokat. De Semmi! Dabit Deus, cui vult. Én nem is képzeltetlek Téged magamnak a Jövendőben házason.

Döbrenteinek mond meg, hogy a jövő Diligeanceval pénzét küldeni fogom talán Igazhoz, s küldöm egyszersmind kifizetett Adósságairól is a saldirozott Contókat és a magam Legitimitióját. Bár ő elnyerné azt a jóféle hivatalt.

Hát Te mit gondolsz a világról? Kérlek, meg ne halj Bécsben, hanem ha csakugyan neki makacsultál s megváltozhatatlan akaratot van kolikában meghalni, testáld nekem a nagy karosszéked s a kanapéd, mert itt szobádban van, mert complét boldogságom még csak ezek hijjával van! 'S aztán ird meg halálotat előre, hogy a Szomorru Jelentésedre készülhessek. Majd elparentállak a Kurirban! Azt az Igaz Samút erősen szeretem.

A Grófnét várom be minél hamarább. Nekem öröm lesz Ő Nagyságokat megint látni. Ha néha üres időd van, írj valamit Nekem, nem annyira Bécsről, mint inkább magadról, gyakran szeretnék tudni rólad. Buzgó szeretettel ölel

örök barátod
Farkas.

X.

Kolozsvár, 1823, 28-ik Mar.

Kedves Barátom,

Sietek Neked jelenteni, hogy a Grófné*) ő Nagysága ide az este megérkezék, minnyájan frissen és egészségesen. A Grófné és a Comtessek szívesen csókolnak, 's ezután küldendő leveleidet csak ide adressáld már, mert a mint kinézéseiket látom, egy néhány hónapig itt maradnak. Gróf Wassnét is várjuk be a napokban. Én erősen örvendek Anyád ő Nagysága ittlételén s bár a télen is itt lett volna.

Bánffy Laczi szerencsésen keresztül esék házasságán. A lakadalmi Caraván ma érkezék meg, s most esszük meg az első lakadalmi ebédet. Nem tudom magamnak is megmagyarázni, mely különös nem lakadalmi vonásokat olvasok ezen lakadalmi ábrázatokon. Adná az ég, hogy Laczi szerencsés legyen! A jövő hétfőn, azaz Innep másod napján, Bánffy 'Sigó is egybe esküszik Bethlen Ninával; a mátkaság már ennek előtte két héttel megesett, valamint a b. Bánffy Miklósé is Wesselényi Katival és Kornis 'Sigáé Mikes Zsuzsával. No Frater! Te egészen kifogysz az erdélyi Lyányokból. De ne busulj, mert most nő még a java.

Hát Te mint élsz? a télen irtam volt Neked, de mivel nem

*) Özv. gróf Gyulay Ferenczné, gr. Gyulay Lajos anyja.

feleltél, azt hittem, hogy nem kaptad levelem. Én meglehetősen élek, azaz úgy, a mint tőlem csak kitelhetik. Most egyéb incommodumom nincs, csak a szállásomé, mert itt a piac közepén lakva s épen az utcára, egy óra nyugalmam sincs. Soká nem álhatom ki, s ámbár kimondhatatlan sok köszönettel tartozom Anyád ó Nagyságának 's sok háládatossággal, mégis arra határozám magam, hogy a jövő esztendőben másutt keresek valamely magányban szállást, mert kivált tavasszal épen nem csinálhatok semmit a sok visita s pipázó compánia miatt.

Hát Döbrentei hogy van? bár ő elnyerné azt a nagyhasu embereknek való hivatalt.

Az Assessorságtól elesél, a mint irák nekem, hanem én örvenlek ezen, mert a Táblán elrestültél volna. Jobb lenne e helyett, ha akár ott, akár a Guberniumnál Concipistaságot nyernél, s igyekezz is leginkább itt Concipistává lenni. — Csak képzeld R. is beadá ide az Instantiáját, hogy Concipista legyen (sic)? Ez a Te barátod valóságos léha ember. Eszik, iszik, aluszik s kártyázik, et voila tout.

Vennéd ki magad halgatásodból s irnál vagy egyszer Nekem is. — Én most Consiliarius Böldinél dolgozom. A Cameralet nekem adták, s én csak ezt extrahálom 's conceptizálom. Dolgom nem kevés. Az Isten áldjon meg sok jókkal.

Döbrenteit ölelem, Buczy tiszteli. Buzgó szeretettel maradtam
holtig szerető barátod
Farkas Sándor.

XI.

Kolozsvár, 1824, Máj. 27-kén.

Kedves Barátom,

Rég óhajtott kedves Leveled vételével, azonnal Testimoniumod dolgában jártam, 's a Papokkal való hosszas koczkodásaim után szerencsés is valék azt egészen kívánságod szerint expediáltatni, a melyet ide zárva küldök is. — — — — —

Adja az ég, hogy ezen Testimonium által azon lépésedet kezdhesse meg, hogy majd későbbre Referensem lehess.

A mult héten készülöben valék én is Bécsbe indulni, 's midőn a muntlizsákomban vala kevés bágázsiám 's más nap Kolozsvár végén egybe akarám sarkantyumat verni, egy ostoba embernek vorvizigsége miatt szabadságomban difficultásokat tettek, hogy talám mivel most uj ábrázatja vagyon a cancelláriának, talám ily brevimanu való felmenetelemet difficultálhatnák a cancelláriánál, mintha bizony egy oly kicsin ember mint én, ott figyelembe is jőne! Mivel régolta halasztom sok örömeim ezen felmenetelemre, ezen oly igen elboszankodtam, hogy felfogadám, hogy ha parancsolják a várkapun sem menyek ki. Sajnálom, hogy Igazt, Téged és Feketét nem látatlak. —

Te miként éled világod? hogy tetszenek a Tokosok? meddig maradsz még ott? mi ki kinézésed? 's tetszik e a manipulatio? — Én a magam Biographiám nem tudnám elmondani, mert időm a reflexiókra nem sok van 's nem is akarok engedni. A hivatalom pontosan és lelkiismeretesen kívánom vinni, de épen nem a manipulatio passiójából, hanem sok védelmet találok benne arra, hogy semmi fekete gondolatokra időt ne engedjek magamnak; az ettől üres időmet, legalább eddig, léhaság, pletykaság 's korhelységben töltöm, 's a télen ez által sokat profitiroztam, mert az embereknek egy előttem egészen új klassisát, 's újabb magasztalt gyönyörüsége nemét ismertem meg.

Az én Referensem Gróf Bánffy József ott vagyon-e még? alig váróm már, hogy jöjjön, mert én a Grófot ugyis mint Referensemét, 's mint igen charmant embert is igen nagyon tisztelem. — Én most a provisionalis s a most felállandó theatralis Aktia-Társaságoknak is Actuariusus vagyok, külömbön pedig még csak Diurnista 's még az is épen a közepső, de nincs semmi panaszom sorsom ellen, mert én lemondottam minden messze nézésről, pályám örökre nagy betűkkel előmbe van írva: c a n c z a l i s t a, s én valóban meg is vagyok elégedve.

Rendelésed szerint még a jó tavasszal a magam jelenlétemben a mólyette sábrákokat Péterrel a kasztenből kiszedtem s megszellőztettem; hasonlólag fogok őszszel megint cselekedni. A Grófnék még itt vannak. Itt rettenetesen elbódulva vigadnak 's mulatják az Urak magokat; kártyázás, ivás, szekerezés, udvaresinálás, egy szóval Dinom Dánom minden nap!

Döbrenteitől azt kérdezeti Comtesse Lotte, *) ha vallyon secretairjét így in corpore küldje e fel nagy költséggel, vagy Verschlagba rakva a benne levőket? Döbrentei miként van ott? Ő engem régen kitöröltt emlékezetéből, a mint hallom, 's hogy tiz egész esztendei ismeretségünk és barátságunk után tehette ezt, meg nem foghatom, 's ez igen nagyon fáj nekem, mert én neki igen sok barátságával éltem, 's neki igen sokat köszönhetek; csak ő ítélheti meg hát, mely nagy az a seb, melyet nekem okozott. Haragját érdemeltem, meglehet, de megvetést nem vártam Tőle. Ugy hallom, épen nem is akar tudni semmit rólam! Elzárom tehát én is fájdalmamat, 's örökre magamba zárom nyögésem!

Élj boldogul kedves Barátom, irj vagy egyszer 's ha szükséged van szolgálatomra, pontosabban 's igazabban nem szolgálhat Neked senki,

mint örök barátod
Farkas Sándor.

XII.

Kedves édes Barátom!

Az ide rekesztett négy acclusumokból által láthatod, hogy mely reád condescendált Peredet vesztetted el a Gubernium előtt. A *D*

*) Gróf Gyulay Karolina, utóbb kapitány Frimont Péter hitvese.

alatti Deliberatum szerint, által láthatod azt is, hogy ezen Per nem transmittáltatott az Udvarhoz, és a Te nevedben Recursus vagyon jelentve. Ezen dolgot Dozsa *) itt hagyván, az ezen Recursusra szükségeknek felküldését Sikóra bizta, de ő beteges és elerőtlenedett ember lévén, ennek végbevitésével nem biztatta magát. Így állván a dolog, ne hogy a terminus elteljen, én magamra válaltam a megirandókat 's azokat ezennel küldöm is: s mivel már ezen dolog egyenesen téged illet, reméllem eljárás benne, hogy az Agensseddel a Recursust ezen pernek felbocsáttatása iránt elkészited 's mentől előbb be adod, 's a Protocolli Testimoniumot a fatalis 12-ik januáriusi terminus előtt leküldöd, ne hogy itten valami izgágát csináljon a más Fél.

Nagyocska csomó lévén ezen paquet a Postán, kívántam volna inkább alkalmatosság által elküldeni, de azt most hirtelen nem kaptam, soká késni pedig nem szerencsés, azért kérlek megengedj, hogy terhellek.

Hogy élsz kedves édes Barátom? Mint vagy? Miként vagy megelégedve? Jössz e már le? 's ott mi kinézésed? Ritkán hallhatok valamit felőled. Az igaz, hogy biz én is rest vagyok irni, pedig többször tehetném, de nem a miatt mulik el, mintha legkevesebbet is fogyott volna irántad való tiszteletem 's szeretetem, hanem tökéletesen a sok fekete gondolatokkal való bajlódás 's a hypokondria az oka. Csak képzeld, csupa hypokondriából már orvoslom is magam, pedig jól tudom, hogy nem egyéb a bajam, hanem a moralis — dicasterialis — és sentimentalis — pedántság. Mostanság igen sokat dolgozom hivatalbelit, 's igen sokat olvasok is, de a régi Szigvartizmus helyett, most már inkább tudományos 's politikai Lecturára hajlok.

Döbrenteinek a mult Postán válaszlék holmi reám bizottak iránt; jól esik lelkennek, hogy ő nem hidegeskedik már. Fájt volt nekem, hogy ő talán neheztelt reám. Örvendek lépésének. Már boldog lehet, csak hogy meg ne házasodjék, mert ha ezt teszi, eltette a fejét örökre.

Mit irjak Neked innen újságot, mikor mű innen mind szüntelen töletek várjuk már egyszer kisütni azt a sok Restauratiót. Ha tudná ő Felsőge, mennyi ember van aggodalomban?

Méltóságos Cserei Major úrról semmit sem tudok, semmit nem hallok, ugyan instállak, tiszteld nevedben, ha még ott vagyon.

Gróf Wassné ő Nagysága itt van most, kis Leánya **) roszul lett, de ma holnap már jobban leszen.

Élj boldogul kedves Lajosom; mikor esős idő, sár, zivatar van, vagy beteg vagy, 's otthon mélézol, emlékezz rólam is, 's mond el helyettem imádságomat: *Cor novum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis.* Buzgó szeretettel ölel

örök barátod
Farkas Sándor.

Közli: **Gr. Kuun Géza.**

*) Makfalvi Dózsa Farkas, előbb gróf Gyulay Ferenczné, utóbb gróf Gyulay Lajos praefectusa.

**) Wass Gisella grófnő, † 1838-ban.

IMADAL.

(Hymnus.)

Dallam: „Erős várunk nekünk az Isten.“

Nincsen nekünk, nincs több Istenünk!
Mennyen, földön Téged ösmerünk;
Téged, te Egy, Te láthatatlan,
Kit érzelemben, gondolatban —
Lelkünk hő vágya sejt, imád ...
Kezed munkáját,
Örök hatalmadat,
„Legyen“ szavadat:
Hirdeti nekünk a nagy világ.

Nincsen nekünk másban bizalmunk,
Te voltál és vagy erős oltalmunk;
Hozzád vezet bennüket a hit,
Benned bizunk, mint hű gyermekid.
Ha kegyelmed van mivelünk:
El nem veszhetünk.
Ha vész, vihar ragad
S ég föld ránk szakad:
Megőríz minket szent hatalmad.

Menny, föld hatalmas alkotója,
Imánknak légy meghallgatója:
Bocsáss el minket áldásoddal,
Ne sujtolj soha haragoddal ...
Legyünk választott népeid,
Kiket megsegít
Vészben, viharokban,
Félő bajokban:
Atyai szent kegyelmességed.

Rédiger Géza.